

Barndomshemmet vid S:t Petri Kyrkogata.FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

"Mina minnen går långt tillbaka. Jag är född 1873, och ända till 1926 bodde jag i vår gamla gård i S:t Petri kyrkogata. Då var trädgården så stor att den gick ända ner till Clemenstorget. Men allt det där finns nog redan antecknat. Jag är med i föreningen Gamla Lund, och där tar de vara på sådant gammalt. Vi sålde gården till en revisionssekreterare Ahlgren. Han var domare i Torna och Bara. De bor där ännu, men nu är där en del förändringar sen min tid. Det var en gammal gård. Gatahuset vet jag inte hur gammalt det är, men det har stått där under flera ägares tid. En morbror till min mor byggde det huset, som ligger med gaveln åt gatan. Det var 1858. I min barndom gick det landsväg utanför trädgården, där torget nu ligger.

Vi hade hela huset för oss. Min far var ögonläkare och hade hälften av övervåningen, 4 stora rum, för sin verksamhet och familjen hade andra hälften, också 4 rum. Det var min far som ordnade med att det blev ögonavdelning på lasarettet, så sen fick han arbetsrum där. Familjen bestod av mina föräldrar, mina två bröder, mig själv och min gamla mormor, som bodde på bottenvåningen. Därnere var det kök och jungfrukammare, och så hade mormor tre rum.

Vi hade ganska mycket djur. Det hörde ett "förtjusande" stall till gården. Vi hade hästar en tid, men det gick inte i längden, de stod för mycket stilla. Min far köpte dem för att ha när han skulle till sina patienter på landsbygden, men det blev vanligen så att de kom och hämtade honom i skjuts så då behövde han inte ha kvar hästarna.

Vi hade också höns och ankor och hund och jag vet icke vad. Det hörde en förtjusande trädgård till huset. På den tiden fanns det trädgård till vartenda hus i Lund. Jag vet inte något enda

ställe, där det inte fanns en trädgård. Det var så idylliskt i Lund då.

Köpmannen Lindskog, som hade Wickmanska affären tidigare, rådde om vår gård före oss, och före honom var det en kapellmästare Wenster. Den påstod de var så liten, att han kunde krypa in i sitt cellofodral! Köpman Lindskog var svärfar till biskop Agardh. - I många år bodde där också en gammal professor. Men jag minns inte vad han hette. Han var mycket känd.

Vi hade så trevligt hemma i trädgården så vi var just aldrig någon annanstans. Vi levde bokstavligen i trädgården. Att gå på gatorna ute i stan var det tråkigaste man visste. Och jag minns att jag var en 15 år gammal, innan jag visste vad "Bullis" var. Det är en förvrängning av Boulevarden, som Södergatan kallades förr. Det var så att skolungdomarna och studenterna brukade gå ut på eftermiddagarna innan de började med sina läxor, och då träffades de på "Bullis" och gick fram och tillbaka. Nu är det visst mer på Klostergatan, tror jag. Jag kommer så väl ihåg första gången jag hörde att de pratade om "Bullis" utan att jag visste vad det var, och jag tyckte jag skämdes för att fråga, men till slut så tog jag mod till mig! - Det var mycket skolhushåll i Lund på den tiden. Många syskon var här tillsammans."

ACC. N:R M.1.1.3.1.3 : 3

"Utanför vår tomt, åt söder och väster, bodde ingen. Där var åkrar och ängar. Det var riktigt landet då ända fram till Qvennerstedtska trädgården. Qvennerstedt ägde platsen, där Ribbingska sjukhemmet och kommunala flickskolan och studentskehemmet nu ligger. Landsvägen gick fram någonstans mellan hans ägor och några gårdar, som är borta nu. Vår gård nådde bara till början av Allhelgonagatan. Sen kom det folk som hade sina boningshus åt Bredgatan och trädgårdarna neråt Allhelgonagatan; det var mycket stora tomter. Utanför tomterna var det inte mycket träd, men det gjorde inte så mycket, för hela staden var ju full av trädgårdar. Jag minns bland annat en timmeraffär, som hade fasad åt Bredgatan och timmerupplag bakom. Tomten var så stor att den gick ända ner till Allhelgonagatan."

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M.11313 :4

Gamla botaniska trädgården.

"Min morfar (morfars bror¹) var akademiträdgårdsmästare. Han bodde vid gamla botaniska trädgården. Det låg där universitetsplatsen med fontänen nu är. Universitetshuset kom ju först 1883. Jag var med när universitetet invigdes.

Palaestra är nog en del av det gamla huset där min morfar - som jag brukar kalla honom - bodde. Det huset var hopbyggt med Palaestra. Men jag minns inte det där så noga. Det fanns något som kallades stensalen där i något av husen. Där var det några människor som gav danslektioner. Min mor brukade leka där, har hon berättat, det var liksom en liten veranda utanför. - Morfar hade stor fröförsäljning. En trappa upp i huset var det anatomisal, och då hände det ofta att folk gick fel, så att de som ville köpa frö kom till anatomisalen och tvärtom."

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Om tjänstefolket.FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

" Vi hade så mycket folk till huset i min barndom. Tre tjänare och gårdskarlen, en utomordentlig människa, som skötte både trädgården och gatan. I det lilla gatehuset bodde en massa prästänkor. Dem kände vi nog. Två bodde där visst samtidigt, men flyttade någon kom det alltid någon ny. - Vi hade Nils i trädgården, och så hade vi en kokerska som jag minns i hela vår barndom och en husa och så en barnjungfru, som bara var för oss barn. Men vi hade det ändå så förfärligt enkelt hemma, det var bara det att det var vanligt med fler tjänare då. Och så hade mormor "gamla Penell", en gammal trotjänarinna. Vår barnjungfru hette Kersti, och hon hade en tvillingsyster, som hette Bengta. När de fyllde 50 år, bestämde min mor att de skulle få bo i ett rum i huset så länge de levde. Jag har målat av dem där de sitter i sitt rum och kardar ull.

Nog fick jungfrurna arbeta för huset, men jag har aldrig något minne av att det var missnöje utan de trivdes gott. Jag vet att de första åren vår barnjungfru Kersti var hos oss så hade hon 30 kr. om året, en klänning och ett par skor. Hon kom till oss 1870 eller -71. Då var det bara de två små pågarna. Hon var ju alltid inne med, och hon varken frös eller for illa på något vis. De andra hade stor jungfru, kammare. Nog sprang man i köket, men jag lärde mig aldrig något där; man var mest i vägen. Det var egentligen bara på jularna som man var med och bakade för nöjes skull."

ACC. N:R M.1.1.3.1.3 :6

Umgängesliv.

"Vi umgicks mycket med familjen Isberg och allt vad Cavallinar heter. På julbjudningarna höll släkten alltid mycket tillsammans. Biskop Billing hade julbjudning varje år, och där fick ingen sitta. Där skulle alla vara med och svänga om.

Vi var så många familjer som brukade vara tillsammans. Det var mycket idylliskt här på den tiden. Hela sta'n kände varann. Men nu är det verkligen ingen liten stad längre."

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Om lekar.

"Det är så olika hur barn leker. Vi höll till hemma i trädgården för det allra mesta. Vi var en 6-7 stycken flickor som alltid var tillsammans. De bodde allihop i Petri Kyrkogata och nere i Winstrupsgatan. Mina bröder hade sina kamrater, det var tre brödrapar som höll ihop. De lekte alltid inne i gården, medan vi flickor var i trädgården. När pojkarna lekte sådana lekar där de behövde folk, då fick vi lov att vara med. Det var rymmare och fasttagare och sådana lekar. När vi flickor var för oss själva så höll vi till i en krok av trädgården, en äng, som "de stora" kallade för Barnängen. Själva kallade vi den för Riket. Där hade vi mycket roligt, för vi fick göra precis vad vi ville där. Vi hade som ett helt fantasirike där med kung och drottning och bankhus och mycket annat. Pengarna bestod av rostiga plåtbitar, som vi tagit från stuprören inne på gårdar, där vi inte fick gå men ändå var på "förfärliga" upptäcktsfärder. Ibland fann vi porslinsbitar, och det fick föreställa juveler. Residenset låg uppe i ett förfallet päronträd. Och så hade vi något som vi kallade högsta domstolen, en stegen. Det var samma idé, som jag sen återfann i Uarda. Ja, vi hade en vild fantasi. Jag minns vi hade särskilda gudar, som vi byggde altaren åt, och vi hade så mycket ceremonier för oss, så hälften kunde varit nog. Ibland hände det att vi lekte barndop, och då hade vi en mängd ceremonier med det.

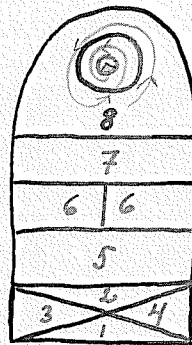
Innan barnet - som var någon av oss - var döpt, fick det absolut inte gå på trädgårdsgångarna, för då kunde trollen ta det. Om det var en pojke, brukade vi ta av ett rött tulpanblad och i det lade vi sedan de små gula kronbladen av smörblommor och tryckte bladet mot pannan på "pojken". Om då många av de gula bladen fastnade på pannan, skulle det bli en tapper och duktig man, men om de fastnade mot tulpanbladet, skulle han få en dålig karaktär.

1 Sen så blev vi äldre och då spelade vi fullkomlig teater;

var och en spelade helt efter fria fantasier.

När det var kallt så hoppade vi hage på gården eller lekte springlekar. Så gick vi på styltor, och det blev vi mycket skickliga i. Vi kunde rentav dansa på styltorna. Strax på våren spelade pojkarna kula och så var det mycket bollspel, men det var jag inte med om. - När det var mycket kallt och vi måste hålla oss gående hela tiden, spatserade vi runt, runt och då brukade vi leka en fantasilek, som vi kallade "Bröder och systrar". Det var idel uppdiktade personer.

Så här såg hagen ut som vi hoppade i. Vi hoppade med sten. Den hade inget särskilt namn, som jag minns."

utgångs-
punkt

Om utfärder.

"På sommaren kunde det hända, att vi gjorde utfärder ända till Höge vall så kallat och hade saft och vatten och skorpor med oss. Men då måste vi ha en jungfru med oss, och det var ju inte lika trevligt som när vi var ensamma. Vi for också till Spoletorp alldeles utanför professor Ribbings trädgård åt det håll där Spolegatan ligger nu. Där var en beteshage med två getabockar, som tillhörde överstelöjtnant Porat. Pojkarna där hade en liten vagn som de där getterna drog. Höge vall, det var den vanliga vallen vid Stadsparken. Parken fanns ju inte på den tiden. Den kom inte förrän vid utställningen 1907. Förut var där bara fält.

Om vi badade? Ja, det skulle vara i Bjärred i så fall, men det var inte ofta. När vi var riktigt små, hälsade vi ibland på hos en av min fars patienter, en bonde som bodde i Önnerup nära stranden. Mina bröder var där ett par somrar, men jag var bara med så där för en dag. När vi var små, bodde vi i Tjörnarp om sommaren. Jag var 5 år första året, och sen var vi väl där i en 6-7 somrar. - Bonden i Önnerup hade en stor bondgård. Han hette Måns Hansson. Det fanns så mycket frukt i deras trädgård. De brukade hämta oss, och så åkte vi ut i häst och vagn. Det var någon liten droska. 4 personer kunde sitta i den. Det var verkligen roligt att komma ut och åka. Här i Lund fanns ett enda åkeri. Det var Bröderna Larssons. De hade sådana här riktiga fina landåer. Var vår skulle vi köra ut till Dalby hage med dem - och vad där var vackert då!

Larssons hade sitt åkeri i Bytaregatan, om jag inte minner mig. Det var två bröder, och så hade de en kusk, och den kusken blev sedermera betjänt hos biskop Billing."

Mårtensafton.

"Det var mycket regelbundet med mårtensafton, det gick inte att gå förbi, utan då var det att äta gås, alltid. Lutfisk och mårtensgås det hörde ihopa, och så hade man något lättare till efterrätt, det var olika. Men lutfisk vet jag inte om det var bara i vårt hem. Vi skulle alltid ha det, för min far var så förtjust i det. Alla helger skulle vi ha lutfisk. Hemma hos oss älskades lutfisk, men det är ju så olika med smaken för det. Man lutade fisken själv förr efter vad jag minns. Vi hade ju god plats till det. I brygghuset stod det stora kar till det. Dricka bryggde vi inte själva.

Mårtensafton var en familjehögtid. När jag var lite äldre, då min far var omgift, brukade vi alltid vara i Malmö den dagen, men i min barndom hade vi det alltid hemma. Svartsoppa har vi inte "idkat" i vår familj, men annars förekom det ju; vi hade i stället gåsfrikassé på allt det goda som man annars lägger i soppan, vingar och ben och hals och "krue" med potatis kokta i och simmig sås. Men det får man aldrig nu längre, det finns ingen som kan laga så gott, så den saken är slut.

De som inte hade råd med gås, skaffade en anka eller höna. De flesta hade höns själva, eller också hade de kanske goda vänner på landet, så de kunde få en anka. Vi hade en släkting i Göteborg, och vartenda år skickades en gås upp till honom. Den köptes på torget."

Gamla original.FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

"Förr fanns det många gamla original här i Lund, det vill jag lova. Jag minns särskilt en smed, som jag hade gått och tittat på många gånger och undrat vad det kunde vara för en. Han gick med en mycket hög rak skorstenshatt och rock som var knäppt högt upp i halsen. Jag visste inte vem det var, men så en gång blev jag visad till en smed på Västergatan, när det var något som skulle lagas, och då såg jag genast att det var han! Och jag glömmer väl aldrig hur det såg ut därinne! Det var ett litet, litet rum. Där hade han en ugn på tre eller fyra fötter, som han lagade sin mat på. Han satt själv på en trefot mittemot, och bredvid sig hade han en katt, som också satt uppkrupen på en så'n där trefot. Och när han åt så tog han först en tugga själv och så gav han nästa gång till katten. Det gjorde han medan jag var därinne och talade med honom. Det tyckte han inte var något märkvärdigt. Men jag grubblade så på var han låg och sov, för i hela rummet fanns det utom en liten trästol som jag satt på och ett bord vid ett litet halvt fönster bara en gammal soffa med trälock. Men den var överfylld med en massa tidningar och papper och böcker, så han kunde inte ge sig till att flytta bort allt det varenda gång han skulle lägga sig. Smutsig var han alldeles förskräckligt. Han hette Ahlström - jag måtte väl inte säga fel nu. Nej, Ahlström var det. Han dog rätt snart efter, men jag var glad att jag hade hunnit få reda på vem han var. Det var en mycket skicklig smed. Men jag kunde aldrig bli klok på honom.

Ja, så hade vi fröknarna Nedström. De var mycket egendomliga. Jag vet de hade en bror som var något fint i Kristianstad. Själva hade de tapisserieaffär. De hade tidigare en stor affär

vid Södergatan, men när de blev gamla så flyttade de in i en gård, där det nu är stenhuggeri mittemot stationen. De hade kvar en hel del fina saker, som inte fanns att köpa någon annanstans. De hade bl.a. sefyr- eller sefir-garn, det mjukaste man kan tänka sig, som man har att sy korsstygnsmattor med. Så dit gick man ibland för att handla. Det var två små svarta människor, och så smutsiga. Jag minns så väl sista gången jag var där. Jag kom i skymningen och skulle hämta någonting, och när jag kom i förstugan så flög det upp en massa höns, som höll på att skrämma slag på mig. Och sen när jag kom in fick jag syn på en människa som låg bakom disken i en säng. Det var den ena av fröknarna som låg sjuk.

Fröknarna Nedströms affär var det enda ställe, där man kunde få tag på silke till studentkragar. Sådana kragar har de inte numera. De var av sammet och bars utanpå fracken av både professorer och studenter. På sammeten var det broderat en lagerkvist eller något sådant, jag kan inte riktigt minnas hur det såg ut.- Folk köpte i det oändliga när det var auktion efter fröknarna Nedström, för de hade så mycket som försvunnit på andra håll."

Om barndop.

"När det var barndop, brukade man vara hemma. Det var inte alls vanligt att man gick med dem till kyrkan som man gör nu för tiden och som man alltid har gjort i Danmark. Det är mycket vackert med dop i kyrkan. Men förr var det i hemmen. Alla mina brors barn är döpta hemma. Efter dopet var det middag, men hur stor den var berodde nog lite grann på hur mamman mådde. Man brukade döpa barnet ganska snart efter födelsen, det gick väl högst en månad i allmänhet. Nu är det inte så, men det beror nog på att de får vänta tills det blir lämpligt, om det skall ske på någon bestämd plats. Man ville inte vänta med att döpa barnet förr. Det hände allt emellanåt, att de hade nöddop. När barnen var kläna, ville föräldrarna att de skulle vara döpta om det skulle hända något.

Jag tror nästan att människor är mera kyrksamma nu än i min barndom. Till min stora glädje ser jag så mycket ungdom i kyrkan nu för tiden. Förr var skolbarnen tvungna att gå i kyrkan. De gått klassvis."

Om bröllop, o.a.

"Man gifte sig mycket i hemmen förr. Och så ropade man "bruden ut", det var brukligt. Jag minns sista gången jag var med om det. Då var det en fröken Brag mittemot oss som gifte sig med en präst. Det var en rysligt söt och rar människa. Hon hade varit min lärarinna i skolan. Där ropades "Bruden ut" för att man skulle få se på ståten, och då kom brudparet och visade sig i fönstret, och de höll upp en kandelaber på varsin sida om dem för att man skulle kunna se dem. Vi hade illuminerat hela vårt hus och satt fram allt vad ljusstakar heter i fönstren. Hon var klädd som en brud nu ungefär med krona. Det var nog myrtenkrona. Det var inte så vanligt att kyrkorna hade brudkronor förr. De där myrtenkronorna var svåra att sätta på. - Det förekom mest att man vigdes i hemmet. Det var en mycket sympatisk idé att få vigas hemma. Då gjorde de ett altare med blommor och ljus på. Och så slapp de all nyfikenhet. - Så hade vi något som kallades Stadshuset. Det ligger vid Stortorget på östra sidan. Det är samma hus som kallas Rådhuset nu. Där var nog många som hade sina bröllopfester och andra högtidligheter. Men så har de det inte nu på Rådhuset, nu använder de inte den stora salen till fester. Det var innan Grand hotell kom till. I Stadshuset gav de teaterföreställningar och konserter och fester. Där Grand ligger nu, var det en stor trädgård på den tiden och ett tvåvåningshus, där en professor Kahl bodde. Det var trädgårdar överallt i staden. Och syrener fanns i alla trädgårdar; på våren välldes det av syrener och gullregn."

ACC. N:R M.11313:15

Om begravning.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

"Många hängde vita lakan för fönstren, när någon i huset dött. Det kommer jag inte ihåg om det gjordes hemma, men jag undrar om inte de gjorde det, utåt gatan. Eller också drog man ihop gardinerna. Och så hade man huggit granris på gatan utanför hela huset, men så gör de ju ännu. Det tycker jag är mycket vackert. Jag tror att de anhöriga samlades i hemmet först. Det var vanligt med långa begravningsprocessioner; i processionen brukade aldrig några kvinnor gå med. De närmast sörjande åkte nog. Hästarna var klädda med svarta schabrak. - Prestaver hade de alltid i processionerna. En skulle gå före likvagnen med den svarta fanan och en efter framför processionen. Den som gick först skulle prestavera för den dödes yrkeskamrater."

Om zigenare, menagerier, karuseller o.a.

"Det hände allt emellanåt, att det kom zigenare till Lund, men det var riktigt i min barndom det. De slog läger utanför vår trädgård bortåt Väster. Först slog de sig ner på nuvarande Clemenstorget. Då hängde vi barn på planket till trädgården och tittade på. Men så fick de inte lov att vara där längre utan förvisades upp till en plats, där det var repslagarbana. När det kom karusell till sta'n, brukade den också vara där vid repslagarbanan. Ungefär där flickskolans gårdsplan börjar vid Allhellogatan är en liten träddunge, och där låg repslagarbanan, och så var där en obebyggd tomt intill vårt, där zigenarna höll till. Där kunde det vara karusell och menageri med rytande lejon ibland. Det var mycket hemskt med dessa rytande djur, för vi hörde ju alltihop inne i vår trädgård. När zigenarna var där, höll de bröllop var dag. De kom med en eller två vagnar, och det myllrade av barnungar. Och se'n gick de ikring och tiggde, men då fick man ju akta sig för att släppa dem inpå sig. De har ju alltid varit väldigt närgångna. De var fulla med glitter och allt möjligt och ungarna bar de på ryggen. Det var rysligt "kära" barn, nästan nakna gick de. Zigenarna annonserade att det skulle vara bröllop, och skrev plakater. Det kostade väl några ören, och så gick de omkring med en skål efteråt för att få pengar. Men hur i all världen kunde de egentligen leva så där jämt och ständigt? Det var i allmänhet hyggligt folk, slogs gjorde de inte. Det var bara det att man var så rädd för att få dem in i huset. Inte förstod man vad de sa' heller. De talade ett rysligt besynnerligt språk. Om det var zigenare eller tattare vet jag ej, men det är verkligen skillnad på dem. Tattare är mera som luffare. Detta var nog ändå riktiga zigenare.

När det var karusell, var det ett rysligt oväsen, det var ett evigt pinglande i den tiden. Karusellägare har det funnits gott om i vårt land.

Menagerierna har jag också ett mycket livligt minne av. När djuren skulle fodras, så röt de alldeles förskräckligt. Då fick vi inte gå ut i trädgården. De höll ju till alldeles intill oss, så det kunde ju rentav ha hänt att något djur hoppat över planket, så därför måste vi hålla oss någon annanstans, när djuren fick sin mat. När de kom hit med djuren hade de dem i burar på sina vagnar; ja, det var verkligen vanskligt med de där transporterna, när man tänker på det. Sen måste de ju bygga upp en barack, för annars kunde ju inte människor gå och se på djuren.-Jag har klappat en liten lejonunge genom gallret en gång - jag kunde inte låta bli! Det hände ingenting trots att modern också var inne i buren. Det var väl egentligen på vårarna de kom, men det kan jag inte säga säkert. De hade förtjusande djur med sig, det är sant, men det var så synd om dem att gå runt och runt och runt i dessa burar. Jag minns tigerungarna, så vackra skutt de tog. Där var massor med människor och tittade så länge det höll på. Sen slutade det upp att komma menagerier, det var väl för att det blev förbjudet, för det tror jag att det är nu."

Repslagarbanan. Brandskyddet.

"Inte vet jag hur det gick till, men det var ett litet skjul, och så gick repen på långa banor därifrån, det tog mycket plats. Repslagarbanan brann en mårtensafon, när vi satt och åt vår gås. Då hörde vi plötsligt klockorna klämta och vi skyndade ut och såg att banan brann; det var ju strax intill vårt tomt mot Allhellegongatan, där den går nu. Klockorna ringde i domkyrkotornet, och när man tittade dit, såg man ett ljus åt det håll där det brann, och när vi kom fram till banan, såg vi lågorna slå upp.

Brandskyddet var mycket dåligt på den tiden, för slangarna var uppätta av råttor. Hästar och slangar fanns nere i Latinskolan vid Drottensgatan. Det var stiliga svarta hästar, men själva "remedierna" var mycket dåliga. Förr har ju stora delar av staden brunnit, men det är länge sedan. - När kyrkklockorna klämtade för eldsvåda, skulle människorna släpa ut tunnor i rännstenen i de kvarter som låg närmast brandplatsen. De skulle vara fulla med vatten jämt för den händelse att de behövdes i en hast. Vår tunna stod under en takränna, så den var alltid full, och annars måste man fylla på den. När de klämtade, så fick man då sätta på lock och rulla ner den i rännstenen. Vi hade verkligen inte lätt alltid med vatten här i Lund. Vi hade brunn på den tiden. Se'n fick brandmanskabet ta hand om tunnorna, eller också körde man dem fram på sina skottkärror. Repslagarbanan kunde man bara låta brinna ner. Vi hade en liten lerkulle i trädgården, och där minns jag att jag stod och tittade på."

Lite om gatubilden.FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

"Det var kullerstensgator överallt. Så är det inte nu. Vår gata var mycket stillsam, men på de större gatorna var det livligare. I Petri kyrkogata fanns ingen butik, bara en skomakare. På vår sida där bodde vi och i det gamla korsvirkeshuset bodde en kyrkvård, som ägde huset. Jag tror han var kyrkvård. På den andra sidan var flickskolan längst ner, och så bodde prof. Björling där, och prof. Törnqvist och prof. Holmgren och prof. Wulff. Men det var sådana människor, som inte gjorde något väsen av sig. Så var där det huset som kallades för "Glädjen". Det var en massa studenter som bodde där. Hörnhuset vid Kyrkogatan var visst reverterat förr. Där bodde en tobakshandlare Rydbeck (K.). Flickskolan låg i andra ändan av gatan. Skolgården låg åt Bytaregatan. Staden har köpt området nu. Där gick jag i skola. Det var bara flickskola. Den hette Lunds högre elementarläroverk. Vi var inte så många i klassen. Jag tror vi hade någon sorts ugnar i klassrummen, för jag minns det fanns stora skärmar framför dem.

"Glädjen" var en studentkasern. I Winstrupsgatan låg en som kallades "Mösseberg" efter en mösskräddare och en som kallades "Omberg" efter en som hette Ohm, och det var visst ett utav berget till. Det var studentkaserner allihop. Det var små hytter det, och vad de hade det rysligt! Det var det mest primitiva man kan tänka sig. De fick nog både frysa och svälta många gånger. Nu har de allting - ljus och värme och mat.

När det kom studentskor först, så tyckte man nog att det var lite underligt till att börja med. En av de första var doktor Hedda (?) Andersson. Hon är över 85 år nu.

Förr fanns det rejäla trottoarer, som man kunde gå på. Det var stora breda stenar, som gick rejält långs med rännstenen. Jag tyckte de var så trevliga de gamla gatorna. Allting kördes ju med häst och vagn förr, och det skramlade "hjärtligt" mot kullerste-

narna. Det kom många bönder körande från landet. De som kom från norr körde ofta landsvägen bakom vår trädgård. I allmänhet tog de vägen ner om Bytaregatan till torget. Bönderna brukade köra in med hästar och vagnar på någon gård, vanligen en köpmansgård, och där fodrades hästarna. Det var mycket livligt inne på gårdarna. En hel del av sina varor sålde bönderna nog till köpmännen, resten blev de av med på torget. Jag minns när det kom långa foror från Småland med stegar och vispar och allt möjligt. De höll på torget. Många fortsatte till Malmö. Jag minns de där långa fororna när de åkte genom stan. Bönderna var klädda i stora långa rockar, som gick ända ner på benen, och mössor med öronlappar. Jag tyckte alltid de hade så förskräckligt mycket på sig, men när de fick stå ute i alla väder så var det ju nödvändigt. De hade nog mycket svårt ibland, när de måste stå ute på torget i hurdant väder som helst. På torget var det annars mest fruarna som stod, tror jag. De sålde på Stortorget på den tiden. De hade inga särskilda kläder som jag minns, de var bara klädda efter tidens lustiga mod, som varierade som vanligt."

ACC. N:R M.11313 :21

Om nyhetsförmedling.

"Tidningar har vi haft här sen 70-talet.. Man annonserade som en liten notis, om det var någon som dött. Då var tidningen på små 8 sidor. De lånade nog mycket tidning av varandra på den tiden. Vi hade Lunds Veckoblad. Jag kan inte säga, om vi hade någon stockholmstidning också.

Telefon fick vi inte förrän 1905 i vårt hus, men det fanns ju tidigare på andra ställen.

Förr var breven hopvikta med en liten oblat, och så skickade man brevet med en tjänarinna. De skrev mycket till varandra inom staden förr."

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 11313 : 22

Om järnvägen.

8 "Järnvägen ligger på samma plats som den gjorde i min barndom, fast det var ju liten skala på alltsammans på den tiden. Morfar var med och såg när det första tåget skulle komma in från Malmö. Men lokomotivet orkade inte fram utan de fick hämta hela tåget med ett annat lokomotiv. Förr gick väl människor till Malmö också, det tyckte de nog inte var så mycket. Men en tågresor till Malmö, det var en stor affär. Den tog nog närmare en timme, skulle jag tro. Det är i alla fall två mil dit. Jag var aldrig i Malmö som liten."

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Div. om sociala förhållanden.

"Nere på Söder låg fattigkvarteren. Det bodde mycket judar i flera utav gatorna därnere.

Här var så många människor som kom i husen på bestämda tider och fick sin krona. Det fanns mycket fattigdom här förr. Jag kan inte kalla dem för tiggare, de där människorna som kom, för det var riktigt hyggligt folk. De kom väl var vecka. Det var rätt egendomliga människor. De hade det mycket smått. Gummorna kom med sina korgar under sin schal och så fyllde man på. Fläsk och potatis eller vad man hade. Särskilt på julen kom det många. Vi hade köket på nedre botten, och där var verkligen sådan trafik, så. Men det var ju mest vid helgerna, förstås. När vi bakade klenor på julen, gjorde vi alltid en sats som det var mest äggvitor i. Den var avsedd till de fattiga. Då fick gummorna med sig en stor korg. De var inte alls dumma de där klenorna, fast det var litet ägg i dem. Men de var stora och såg så läckra ut. De kokades i flotttyr. Klenorna förvarades i källarhalsen, och alla som kom skulle ha.

När jag blev äldre, så arbetade jag som frivillig hjälp i en barnkrubba flera år. Den var avsedd för medellösa barn. Jag arbetade också i en arbetsstuga för pojkar. De var i den värsta åldern, 8-10 år. De gjorde korg- och bastarbeten. Där var jag med i flera år. Barnkrubban låg nere i Tvärgatan. Det var små "kära" ungar, som man hade hand om där. En gumma som bodde där lagade en måltid åt dem, och så var vi 4 flickor, som hjälptes åt att gå dit. Jag tror det var gratis för barnen, eller också betalte de väl någon tiöring för dem. De små barnen låg och sov i små korgar på golvet. De större satt vid långa låga bord och flätade papper och sådana saker. Det är som nu, men på den tiden fanns det inte kindergarten. Det var nog på 90-talet, som jag

höll på med det. Mammorna gick på husarbeten, tvättade eller kanske bara höll hemmet i ordning, om inte de gick till någon fabrik. Borgs fanns ju på den tiden och bindgarnsfabriken likaså.

Arbetsstugan var till för att pojkarna skulle ha sysselsättning i sin fritid. Man fick inte slå dem, även om de skulle ha förtjänat det många gånger. Det var riktiga små lymlar. Arbetsstugan låg uppe på Bredgatan, den jag arbetade i. En gång under de två timmarna de var där skulle en lärare komma från folkskolan och se efter om allt gick rätt till. Det var nog på 90-talet, det där."

ACC. N:R M.1.1.31.3 :25

Div.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

"De vävde mycket här i sta'n. Min lilla Bengta hon vävde så mycket mattor och underkjolar".

"På Industrirestaurangen eller Åge Hans, som den förr hette, kunde vem som helst gå. Men här var säkert gott om riktiga krogar också. Järnvägshotellet var alltid känt för bra mat."

"Förr kunde man vända sig till en polis, om man inte kunde öppna en port. Det kan man inte nu längre. Då hade polisen alltid en sorts huvudnyckel, så de kunde hjälpa en".